

prima instanță: L. Ursu

dosarul nr. 2ra-945/16

instanța de apel: V. Pruteanu, L. Popova, A. Gavrilița

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al

Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Iulia Sîrcu,

Judecătorii: Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic,
Nicolae Craiu, Iurie Bejenaru

examinînd recursul declarat de Glebov Vitalie,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Glebov Vitalie împotriva lui Glebov Serghei, Cazacu Elena, Volcov Vadim, Cazacu Serghei, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Aureliu Șindilă”, cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, anularea certificatului de moștenitor legal, anularea contractelor de vânzare-cumpărare a imobilului și recunoașterea dreptului de succesiune asupra imobilului și la acțiunea reconvențională depusă de Glebov Serghei către Glebov Vitalie, intervenient accesoriu Biroul Notarial public „Șevciuc Viorica”, cu privire la declararea nulității testamentului,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de Glebov Vitalie și Glebov Serghei și menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 23 decembrie 2014,

c o n s t a t ă:

La data de 19 ianuarie 2010 Glebov Vitalie a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Glebov Serghei, Cazacu Elena, Volcov Vadim și Cazacu Serghei, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Aureliu Șindilă”, solicitînd prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, anularea certificatului de moștenitor legal, anularea contractelor de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 44 situat în str. N. Dimo nr. 11/2, mun. Chișinău și recunoașterea dreptului de succesiune asupra imobilului.

În motivarea acțiunii reclamantul Glebov Vitalie a indicat că la 20.04.2009 a decedat soția sa, Glebova (Iacob) Maria, decesul fiind trecut în registrul de stare civilă sub nr. 576 de către OSC Tiraspol.

Anterior, la data de 21.12.2001, la biroul notarului privat Șevciuc Viorica, soția sa, Glebova (Iacob) Maria a întocmit testament pe numele său, prin care și-a

exprimat voința ca bunurile imobile și mobile ce-i aparțin, în caz de deces, să-i revină lui, inclusiv apartamentul nr. 44 din str. N. Dimo nr. 11/2, mun. Chișinău.

A menționat că prin certificatul eliberat de notarul Șevciuc Viorica din 30.12.2009, se atestă că conform Registrului actelor notariale pe anul 2001 , 21.12.2001 sub nr. 5398 a fost autentificat și înregistrat testamentul din numele Mariei Iacob, anul nașterii 07.01.1960 în folosul lui Glebov Vitalie, cât și faptul că la situația zilei de 29.12.2009 testamentul nominalizat nu este anulat, modificat sau revocat. Despre acest fapt l-a anunțat pe Glebov Serghei, deoarece i-a transmis ultimului personal certificatul de deces pe numele Mariei Glebova.

A indicat reclamantul că starea sănătății sale s-a înrăutățit și mai mult după decesul soției, din care motiv nu s-a adresat în termen de 6 luni după deces la Biroul notarial mun. Chișinău, ci s-a adresat la Biroul notarial în or. Tiraspol. Despre faptul adresării la biroul notarial în or. Tiraspol, cât și despre starea sănătății sale, Glebov Serghei cunoștea.

A remarcat că la 03.12.2009 Glebov Serghei a primit certificatul de moștenitor legal și ca urmare la 16.12.2009 a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 44 str. N. Dimo, nr. 11/2, mun. Chișinău.

În susținerea cererii de chemare în judecată a invocat prevederile art. 1449 și art. 1499 din Codul Civil, art. 35 al Legii cu privire la notariat din 08.11.2002 menționând că notarul la depunerea cererii de primire a moștenirii era obligat să verifice în cazul succesiunii legale, dacă există alți moștenitori. De asemenea, conform art. 220 alin. (1) din Cod Civil, urmează a fi considerat nul contractul de vânzare-cumpărare din 16.12.2009 a apartamentului nr. 44 din str. N. Dimo nr. 11/2, mun. Chișinău, deoarece la momentul întocmirii contravine cerințelor prevăzute de art. 1500 din Cod Civil.

Astfel, reclamantul Glebov Vitalie solicită recunoașterea nulă a certificatului de moștenitor legal pe numele lui Glebov Serghei, eliberat de către notarul privat Aureliu Șindilă la 03.12.2009 în cadrul dosarului succesoral 331074, cu sediul biroului în mun. Chișinău, str. Izmail nr. 3, recunoașterea nulă a contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 44 str. N. Dimo nr. 11/2, mun. Chișinău încheiat între Glebov Serghei și Cazacu Elena, autentificat de către Biroul notarial Aureliu Șindilă la 16.12.2009, prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și recunoașterea dreptului de moștenitor testamentar asupra apartamentului nr. 44 din str. N. Dimo nr. 11/2, mun. Chișinău.

La data de 15.04.2010 reclamantul Glebov Vitalie a depus cerere suplimentară, prin care a solicitat recunoașterea nulității contractului de vânzare - cumpărare a apartamentului nr. 44 din str. N. Dimo nr. 11/2, mun. Chișinău, încheiat între Cazacu Elena și Volcov Vadim la data de 21.12.2009 și înregistrat sub nr. 6029, invocând că la depunerea cererii de chemare în judecată nu erau cunoscute

toate tranzacțiile efectuate pe apartamentul nominalizat, iar ulterior a aflat că la 21.12.2009 Cazacu Elena a înstrăinat apartamentul lui Volcov Vadim. Astfel, motivele invocate în cererea de chemare în judecată duc la recunoașterea nulă a tuturor tranzacțiilor, deoarece este moștenitor testamentar.

La 16 aprilie 2010 Glebov Serghei a depus cerere reconvențională împotriva lui Glebov Vitalie, intervenient accesoriu Biroul notarului public Șevciuc Viorica, cu privire la declararea nulității testamentului nr. 5398 din 21.12.2001, prin care Iacob Maria a testat întreaga sa avere care aparține lui Glebov Vitalie, autentificat de notarul public Viorica Șevciuc.

În motivarea cererii sale a invocat că s-a născut la 04.03.1978 în urma căsătoriei dintre Potîngă Petru și Potîngă Maria în mun. Chișinău. Părinții săi Potîngă Petru și Potîngă Maria au desfăcut căsătoria la 16.10.1990 și în urma defacerii căsătoriei mama sa și-a schimbat numele său în Iacob.

A indicat că după divorț mama sa a stabilit inițial o relație de concubinaj, iar ulterior relație de căsătorie cu pîrîtul Glebov Vitalie, stabilindu-se cu traiul în or. Tiraspol în anul 1990 și la 04.03.1995 a încheiat cu el căsătorie, înregistrînd-o oficial.

A menționat că la 12.02.1997 dînsul și-a schimbat numele său din Potîngă în Glebov Serghei. Mama sa a construit casa cu 2 etaje în or. Tiraspol și a fost dată în exploatare în luna decembrie 1994, din cîte cunoaște, pe numele ei.

A indicat că este bolnav din copilărie, a avut tuberculoză la oase și la plămîni și la moment este invalid de grupa a III din copilărie fapt confirmat prin copia legitimației de pensionar și copia certificatului eliberat de CEMV și sa aflat la întreținerea mamei sale pînă în momentul decesului ei, deși au existat anumite neînțelegeri cu Glebov Vitalie și era permanent alungat de el din casa lor din or. Tiraspol.

A menționat că, mama sa Iacob Maria a început să consume alcool din anii 1990 și ca consecință s-a îmbolnăvit de ciroză hepatică, pancreatită cronică și diabet zaharat, fiind chiar și internată în spital în or. Tiraspol în anul 2007, iar în luna ianuarie 2008 a fost internată în Spitalul Clinic Republican din mun. Chișinău. La 20.04.2009 mama sa, Iacob Maria a decedat ca consecință a consumului de alcool.

A indicat că despre existența acestui testament din 21.12.2001 nu a cunoscut pînă în luna februarie 2010 cînd a fost citat în instanța de judecată.

Consideră că semnătura din testamentul din 21.12.2001 nu-i aparține mamei sale, Iacob Maria și acest testament urmează a fi recunoscut nul de către instanța de judecată în temeiul art. 220 alin. (1), art. 225 și art. 230 alin. (1) din Codul Civil, deoarece pe lîngă motivul semnăturii din testament se mai poate de menționat faptul consumului excesiv de alcool de către mama sa, de care situația pîrîtul s-a folosit și a influențat-o să-i testeze lui toată averea, ea necontientizîndu-și integral acțiunile

sale. De asemenea consideră că este necesar să fie dispusă o expertiză grafologică cu punerea la dispoziție expertului a testamentului în original, cartea notarului Viorica Șevciuc în care s-a făcut semnătura mamei sale și în care a fost înregistrat testamentul, precum și alte acte semnate de mama sa Iacob Maria pentru a efectua această expertiză grafologică.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 23 decembrie 2014 acțiunea inițială și cea reconvențională au fost respinse.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Glebov Vitalie și Glebov Serghei au declarat fiecare apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2015, au fost respinse apelurile declarate de Glebov Vitalie și Glebov Serghei și menținută hotărîrea primei instanțe.

La 26 ianuarie 2016 Glebov Vitalie a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea lui, casarea hotărîrilor judecătorești în partea respingerii acțiunii inițiale și emiterea în această parte a unei noi hotărîri prin care a admite acțiunea sa.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău a expeditat în adresa recurentului copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul declarat la data de 26 ianuarie 2016 se consideră a fi depus în termen.

În motivarea recursului recurentul a invocat că instanțele de judecată neîntemeiat au calificat ca probă obținută cu încălcarea Legii art. 117 al.3 CPC) cererea sa de adresare către notarul Turcencova Violeta la 19.10.2009. În opinia recurentului, o astfel de analiză a cererii sale este absolut eronată, deoarece cererea depusă chiar și la un notar din Transnistria nu reprezintă un act juridic emis de autoritățile transnistrene (cum ar fi hotărîri judecătorești, certificate de naștere, căsătorie ș.a. pașapoarte și alte acte oficiale), ci reprezintă doar acceptul său, o simplă cerere, consimțămîntul său de a accepta succesiunea. Iar, instanțele aveau obligațiunea de a lua în considerație, atribuindu-i valoarea juridică, faptul adresării în termen la domiciliul său.

Invocă recurentul că depunerea la 19 octombrie 2009 (în termen legal) în or. Tiraspol a cererii de acceptare a succesiunii urma a fi recunoscută și confirmată de către instanța de judecată din RM.

Susține că instanțele de judecată de ambele niveluri se contrazic pe sine însuși cînd, pe de o parte, declară ca fiind una ilegală adresarea sa către notarul Turcencova, dar totodată îi reproșează faptul că nu a adus la cunoștință notarului

Turcencova despre existența testamentului din numele lui Iacob Maria întocmit la 21.04.2001.

În concluzie, menționează că instanța de judecată a apreciat în mod eronat probele prezentate de părți, fapt ce a dus la o concluzie greșită privitor la cerințele părților, dezapreciind probele prezentate de recurent și neîntemeiat favorizând unele circumstanțe expuse de Glebov Serghei.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa parțial decizia instanței de apel și a restitui pricina în partea dată spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Materialele dosarului atestă că la 04 martie 1995 Glebov Vitalie a încheiat căsătoria cu Iacob Maria, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 127 din 04 martie 1995 (f.d 6 vol. I).

La data de 20 aprilie 2009 Glebova Maria a decedat în or. Tiraspol, decesul fiind trecut în registrul de stare civilă la nr. 576 din 21 aprilie 2009, la OSC Tiraspol, fapt confirmat prin copia certificatului de deces (f.d. 7 vol. I).

Se atestă că anterior, prin testamentul din 21 decembrie 2001 Iacob Maria, cu domiciliul în mun. Chișinău, str. Socoleni nr. 10, ap. 191, a testat averea sa, inclusiv apartamentul nr. 44 din str. Dimo 11/2 mun. Chișinău, soțului Glebov Vitalie, testamentul fiind autentificat de notarul Viorica Șevciuc și înregistrat cu nr. 5398 (f.d. 7¹, vol. I).

Totodată, materialele dosarului atestă că după decesul Mariei Glebova, la 06.10.2009 fiul acesteia din prima căsătorie Glebov Serghei a depus cerere la biroul notarului Șindilă Aureliu privind înregistrarea dosarului succesoral și eliberarea certificatului de moștenitor legal, indicînd averea succesorală constituită din ap. 44, str. N. Dimo, nr. 11/2, mun. Chișinău și automobilul de model „VAZ 21043” cu nr. de înmatriculare C CB 390 (f.d. 39).

La data de 03 decembrie 2009 notarul privat Aureliu Șindilă a eliberat pe numele lui Glebov Serghei certificatul de moștenitor legal al averii Glebova Maria, anul nașterii 07.01.1960, decedată la 20.04.2009, cu ultimul domiciliu mun. Chișinău, str. N. Dimo, nr. 11/2 ap. 44, asupra averii succesorale care constă din apartamentul nr. 44 situat pe str. N. Dimo, nr. 11/2 mun. Chișinău, cu suprafața totală de 29,1 m.p., inclusiv locativă - 18,2 m.p., ce aparținea defunctei Glebova (Iacob) Maria, cu drept de proprietate privată, în baza contractului de schimb cu nr.

4304 din 14.07.1999, înregistrat la OCT Chișinău la 21.07.1999 nr. 18194/99, cu nr. cadastral 0100424.117.01.044 (f.d. 46).

Reclamantul Glebov Vitalie, adresându-se cu prezenta acțiune, a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și recunoașterea dreptului de moștenitor testamentar asupra apartamentului nr. 44 din str. N. Dimo, nr. 11/2 mun. Chișinău, anularea certificatului de moștenitor legal, anularea contractelor de vânzare-cumpărare a imobilului.

La rîndul său, Glebov Serghei s-a adresat cu acțiune reconvențională către Glebov Vitalie, intervenient accesoriu Biroul notarului public Șevciuc Viorica, solicitînd declararea nulității testamentului nr. 5398 din 21.12.2001, prin care Iacob Maria a testat întreaga sa avere care aparține lui Glebov Vitalie, autentificat de notarul public Viorica Șevciuc.

Prin hotărîrea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 23 decembrie 2014, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2015, acțiunea inițială și cea reconvențională au fost respinse.

În opinia instanțelor de judecată ierarhic inferioare cererea lui Glebov Vitalie din 19.10.2009 în vederea acceptării succesiunii după decesul soției Glebova Maria, depusă pe numele notarului cu teritoriul de activitate din or. Tiraspol, nu poate fi admisă ca probă, deoarece nu poate fi considerată ca act emis de persoane împuternicite în condițiile legii, or, organele în care activează persoanele date sunt neconstituționale. Invocînd prevederile art. 8 din Legea cu privire la notariat și art. 1 alin. (2) și art. 2 din Legea cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic special al localităților din stînga Nistrului (Transnistria), instanța de apel a concluzionat că actele întocmite în raioanele din stînga Nistrului nu pot fi apreciate ca probe dobîndite în conformitate cu art. 117, 122 CPC.

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că contrar prevederilor art. 373 alin. (1) CPC, instanța de apel nu a verificat, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt.

Conform art. 1516 al. (3) Cod civil, succesiunea se consideră acceptată cînd moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Astfel, s-a stabilit că Glebov Vitalie la data de 19.10.2009 s-a adresat notarului Tirceanova Violeta din or. Tiraspol cu cerere privind acceptarea succesiunii rămase în urma decesului soției sale, Glebova Maria, iar în cererea adresată Glebov Vitalie nu a indicat asupra existenței testamentului întocmit de Iacob Maria la 21.12.2001 (f.d. 82 vol.I).

Conform art. 1440 Cod civil, succesiunea se deschide în urma decesului persoanei fizice sau declarării morții ei de către instanța de judecată. (2) Momentul deschiderii succesiunii se consideră cel al decesului persoanei care a lăsat moștenirea sau data rămîinerii definitive a hotărîrii judecătorești privind declararea morții lui.

Conform art. 1443 Cod civil, locul deschiderii succesiunii este ultimul domiciliu al celui care a lăsat moștenirea, iar dacă locul nu este cunoscut, locul unde se află bunurile succesoriale. Dacă bunurile succesoriale se află în diferite locuri, cel al deschiderii succesiunii va fi considerat locul unde se află partea cea mai valoroasă a bunurilor imobile. Dacă nu există bunuri imobile, se consideră locul unde se află partea principală ca valoare a bunurilor mobile.

Conform art. 1517 Cod civil, termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei.

Conform art. 1519 Cod civil, termenul prevăzut la art.1517 poate fi prelungit de către instanța de judecată cu cel mult 6 luni.

Instanța de recurs menționează că, ca regulă generală, succesiunea se deschide la locul ultimului domiciliu al defunctului. Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are locuința statornică sau principală. Persoana a cărei domiciliu nu poate fi stabilit cu certitudine se consideră domiciliată la locul reședinței sale. Reședința persoanei fizice este locul unde își are locuința temporară sau secundară. În lipsă de reședință, persoana este considerată că domiciliază la locul unde se găsește, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul ultimului domiciliu.

După cum atestă materialele dosarului, precum și din spusele ambelor părți defuncta Glebova Maria după căsătoria cu Glebov Vitalie, a trecut cu traiul în or. Tiraspol, unde a și decedat.

Materialele dosarului atestă că reclamantul Glebov Vitalie la data de 19 octombrie 2009, cu o zi înainte de expirarea termenului de 6 luni pentru acceptarea succesiunii, s-a adresat la notar cu sediul în or. Tiraspol pentru acceptarea succesiunii.

Astfel, Glebov Vitalie, deși în or. Tiraspol, totuși în termenul prevăzut de lege și-a manifestat voința de a accepta succesiunea, prin urmare acesta nu a renunțat la ea. Or, succesibilul în termenul de 6 luni, nu a neglijat să ia o hotărîre cu privire la acceptarea succesiunii ce îi fusese atribuită în virtutea vocației sale legale, succesibilul pronunțându-se asupra alternativei acceptării succesiunii înăuntrul termenului de 6 luni.

Instanța de recurs consideră că reieșind din faptul că Glebov Vitalie are vocație succesorală asupra averii defunctei, instanța trebuia să verifice intenția acestuia de acceptare a succesiunii. Or, Glebov Vitalie, totuși, și-a exercitat dreptul de opțiune

succesorală la locul deschiderii acesteia stabilit conform legii și în aceste circumstanțe instanța urma să aprecieze temeinicia motivelor de repunere în termenul de acceptare a succesiunii.

Totodată, instanța de recurs menționează că instanța de apel la determinarea motivelor de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii nu a luat în considerație faptul că reclamantul Glebov Vitalie, avînd o vîrstă înaintată (77 ani), suferă de boli ale aparatului locomotor.

Stabilirea acestor circumstanțe este esențială pentru soluționarea justă a litigiului . Cele menționate denotă faptul că instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei, circumstanță ce impune casarea hotărîrilor pronunțate în partea respingerii acțiunii inițiale, cu remiterea pricinii în această parte la rejudecare.

Prin urmare, instanța de apel nu a verificat circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, prin ce a încălcat prevederile art. 373 alin. (2) CPC, decizia instanței de apel urmînd a fi casată în partea respingerii acțiunii inițiale, ca fiind emisă cu încălcarea normelor de drept procedural.

În partea legalității deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, prin care a fost respinsă acțiunea reconvențională depusă de Glebov Serghei către Glebov Vitalie, intervenient accesoriu Biroul Notarial public „Șevciuc Viorica” cu privire la declararea nulității testamentului, instanța de recurs nu se pronunță, pe motiv că în această parte decizia instanței de apel nu a fost contestată.

Din considerentele menționate și avînd în vedere,că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel în partea respingerii acțiunii inițiale și de a restitui pricina în această parte spre rejudecare în instanță de apel.

În conformitate cu art. 419, art. 445 al.(1) lit. c) CPC, Colegiul civil și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Glebov Vitalie.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 07 octombrie 2017, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Glebov Vitalie împotriva lui Glebov Serghei, Cazacu Elena, Volcov Vadim, Cazacu Serghei, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Aureliu Șindilă” cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, anularea certificatului de moștenitor legal, anularea contractelor de vînzare-cumpărare a imobilului și recunoașterea dreptului de succesiune asupra imobilului și la acțiunea reconvențională depusă de Glebov Serghei către Glebov Vitalie, intervenient accesoriu Biroul Notarial public „Șevciuc

Viorica” cu privire la declararea nulității testamentului, în partea respingerii cererii de chemare în judecată depusă de Glebov Vitalie împotriva lui Glebov Serghei, Cazacu Elena, Volcov Vadim, Cazacu Serghei, intervenient accesoriu Biroul Notarial „Aureliu Șindilă” cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, anularea certificatului de moștenitor legal, anularea contractelor de vânzare-cumpărare a imobilului și recunoașterea dreptului de succesiune asupra imobilului, cu restituirea pricinii în această parte spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru